

Amsterdam: Moderne architectuur aan 't IJ

Auteur: Gerard Goudriaan

Vroeger havengebied, nu woonwijk met hoog geprezen architectuur

Amsterdam is altijd een belangrijke stad voor architectuur geweest. In de jaren negentig van de twintigste eeuw kreeg de architectuur in Amsterdam nieuwe kansen vanwege de herontwikkeling van de IJ-oeveren. Het eerste gebied, dat bijna uit het niets verrees, was het Oostelijk Havengebied. Het werd zowel stedenbouwkundig als qua architectuur een interessante wijk die vanaf de jaren negentig veel architectuurliefhebbers uit binnen- en buitenland heeft getrokken. Op deze wandeling zien we grote woonblokken in De Rietlanden, op de schiereilanden Borneo en Sporenburg en op het KNSM-eiland. Kleinschalige bouwkunst is te zien op het Java-eiland. We eindigen weer grootschalig op de Oostelijke Handelskade met als uitsmijter het Muziekgebouw aan 't IJ.

Routebeschrijving

Neem de (rol-)trap bij de voorkant van de tram. We steken de trambaan van lijn 10 over en nemen de zebrapaden naar de overkant van de drukke weg. Aan de overkant linksaf en direct rechtsaf het voetpad op. Hier hebben we mooi uitzicht op een fors wooncomplex.

Kijkpunt 1 Hoop, Liefde en Fortuin

We lopen verder het pad af en gaan bij het Rietlandterras naar links. Na 100 meter nemen we de onderdoorgang naar rechts en lopen langs de stadswoningen die bij het complex horen. Deze straat heet Borneolaan, evenals de straat die we daarna links in gaan. We steken de C. van Eesterenlaan over met schuin links uitzicht op The Whale, waar we zo komen. Bij de bloemenkiosk slaan we rechtsaf en lopen direct langs de school. Bij het water zien we rechts de Watertoren. Links en rechts ervan zie je delen van het grote wooncomplex in Entrepot-West.

We gaan de kade naar links op die langs de Entrepothaven loopt. Over het water rechts zie je een aantal voormalige pakhuizen, tussen 1979 en 1981 verbouwd tot appartementencomplexen. We lopen tot het kolossale bruine woongebouw.

Kijkpunt 2 Pacman

Vorbij Pacman en het gebouwtje De Oceaan slaan we linksaf naar het R.J.H. Fortuynplein en nemen direct rechts de Stokerkade. We zien links de achterkanten van een aantal zelfbouwoningen van de Scheepstimmermanstraat.

Bij de Bootsmanstraat nemen we het bruggetje naar links en gaan rechts de Scheepstimmermanstraat op.

Kijkpunt 3 Scheepstimmermanstraat

We lopen verder de straat af. Een aantal panden trekt veel aandacht. Het pand op nummer 68 van Höhne en Rapp valt op door zijn dichte gevelwand.

Ook de panden op nummers 80-82 zien er met hun geroeste platen bijzonder uit. De gevel gaat open door een ingenieus schuifstelsel. Ze zijn gebouwd door Heren 5 Architecten.

Nummer 106 is een opmerkelijk met ijzerwerk versierd huis van de hand van Lousberg.

Koen van Velsen, de architect van Pacman, heeft het pand op nummer 120 ontworpen, dat veel bekijks trekt vanwege de boom in het huis.

Het pand op nummer 126 is van Herman Hertzberger met in de steeg een vernuftige autostalling.

Linksaf naar het P. Dijkstraplein

Kijkpunt 4 P. Dijkstraplein

Na het plein nemen we linksaf de kade met direct rechts uitzicht op het witte wooncomplex Venetië op het KNSM-eiland. We zien al de hoge rode brug die we opgaan.

Kijkpunt 5 Pythonbrug

Vanaf de brug gaan we naar rechts en direct links het Tegelbergplein op. Neem het deel met de keien waardoor je langs het kunstwerk van Mark Manders loopt.

Loop door tot de Ertskade. Daarna linksaf, dit deel heet ook Ertskade. Op eind linksaf en direct rechts de J.F. van Hengelstraat op. Loop door tot het in grijze zink oprijzende grote woongebouw.

Kijkpunt 6 The Whale

Recht vooruit zie je de IJ-toren.

Kijkpunt 7 IJ-toren

Ga voor de IJ-toren en ongeveer honderd meter na The Whale rechtsaf de Verbindingsdam op. Loop tot het bruggedeelte van de Verbindingsdam.

In de verte links zie je de Jan Schaeferbrug van Ton Verhoeven, uit 2001.

Naar rechts kijk je naar het in het oog springende bruine wooncomplex Piraeus.

Kijkpunt 8 Piraeus

Na de brug gaan we voor café de Zuid rechtsaf. We zijn nu op het KNSM-eiland. Neem de Levantkade eerst rechts, dan links. De kade loopt langs Piraeus. Hierna zien we het op kolommen staande vroegere kantinegebouw van de KNSM, uit 1960. Het is gekraakt geweest door kunstenaars, die het gebouw Edelweiss noemden. Later is het door CASA architecten verbouwd tot atelierwoningen.

Het volgende flatgebouw is Barcelona. Loop tot het grote hek.

Kijkpunt 9 Barcelona

We nemen linksaf het binnenplein en lopen onder de volgende onderdoorgang door. Recht tegenover je is een groot in rood baksteen uitgevoerd wooncomplex van de architecten Paul en Frank Wintermans. De vier aparte gebouwen in het complex werden naar vroegere vrachtboten van de KNSM genoemd, die hun naam weer aan oude Grieken dankten: Diogenes, Archimedes, Pericles en Socrates. In de wandeling worden het vaak de Griekse filosofenflats genoemd. Niet terecht, want Archimedes was wis- en natuurkundige en Pericles staatsman en veldheer.

Linksaf KNSM-laan. Voorbij de 'filosofenflats' staat het wat somber ogende 'Skydome' van Wiel Arets (1996). In de volksmond is het ook bekend als 'De zwarte weduwe'. De balkons zijn geïntegreerd in de flat en passen daarom goed in het geheel.

Tegenover deze flat is de noordgevel van 'Piraeus'. Opmerkelijk is de glazen wand die een aantal galerijen bedekt.

Loop de KNSM-laan helemaal uit. Steek de trambaan over en ga het voetpad op.

Je bent op het Java-eiland met voor je de enige oudbouw van het Java-eiland, het uit 1918 daterende SHB-gebouw (SHB=Samenwerkende Havenbedrijven) dat gekraakt is geweest en later, in 1992, verbouwd door Casa Architecten.

Ga rechtdoor verder het voetpad op, de Bogortuin in tot even na het SHB-gebouw. Loop schuin rechts het voetpaadje op. Aan de overkant van het water zie je de volgebouwde Oostelijke Handelskade met onder meer links het Lloyd Hotel, met torentje.

We gaan langs het basketbalveldje naar het eerste grachtje. Daar aangekomen nemen we het bruggetje van het Belgische kunstenaarsechtpaar Guy Rombouts en Monika Droste. Voor het Java-eiland maakten ze er negen. De vormen zijn gebaseerd op een eigen vormenalfabet, het AZ-art, dat voor iedere brug een verschillend woord oplevert.

Sla na het bruggetje linksaf. Aan de overkant van het grachtje zien we een aantal huizen die, al of niet in dezelfde kleur, aan beide zijden staan.

Het pand op huisnummer 7 heeft een nogal afwijkende koperen gevel. Het huis op nummer 15 heeft, met zijn hijsbalk, zijn inspiratie ontleend aan een Amsterdams pakhuis.

Rechtsaf Javakade. Direct al, op nummers 2-32, zien we de huizen van architect Joke Vos. Ze hebben een zuidelijke inslag. We komen zo nog langs twee andere bijna identieke blokken. Alleen hun kleur verschilt en de opbouw van de voorgevel is iets anders.

We passeren de Majanggracht. Hier zijn dezelfde tweetallen als op de vorige gracht. Hierna lopen we voorbij de Lamonggracht en komen op de Brantasgracht.

Kijkpunt 10 Brantasgracht

We gaan rechtsaf aan de rechterzijde. Let vooral op de tweetallen op nummers 14 en 11 van Dana Ponec, en 16 en 13 met hun opvallende golvende gevels van Jos van Eldonk.

Linksaf het bruggetje over en weer links de even zijde op. We komen terug bij de Javakade waar we naar rechts gaan. Loop door tot de brug.

Kijkpunt 11 Jan Schaeferbrug

Neem bij de brug de linker opgang. Houd even voor pakhuis de Zwijger links aan om op de kade de brug af te gaan. Rechtsaf Piet Heinkade. Na Jollemahof neem je links het Vriesseveem en daarna rechtsaf de Piet Heinkade. Bij de splitsing rechts aanhouden. We lopen langs de Passenger Terminal van het Londense architectenbureau HOK en het Mövenpick Hotel van Claus en Kaan. Hier heb je zicht op het Bimhuis dat onderdeel is van het Muziekgebouw aan 't IJ.

Als je wilt, bezoek dan het terras en het interieur van het Muziekgebouw.

Kijkpunt 12 Muziekgebouw aan 't IJ

Neem tegenover het Mövenpick Hotel het trappetje dat je naar het haventje leidt. Dan rechtsaf de lange zijde ervan. Neem daarna de trap naar de Piet Hein Kade, ga daar rechtsaf en verder naar het Centraal Station.

Praktische informatie

Het vertrekpunt is tramhalte Rietlandpark. Te bereiken met lijn 26 vanaf Centraal Station richting IJburg.

Deze wandeling staat in de wandelgids **Amsterdam acht keer anders** en is te koop bij de boekhandel of online te bestellen via www.gegarandeerdonregelmatig.nl. De gids bestaat uit wandelingen met als thema's: Maritiem verleden, Markante Amsterdammers, Moderne architectuur, Hofjes in de Jordaan, Gouden eeuw en Herinneringen aan de oorlog. Auteur Gerard Goudriaan is stedenverkenner en wandelsocioloog

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement
voor slechts
€ 12,50